C/2025/4001

20.8.2025

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025,

Ruotsin talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2025/4001)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

Yleisiä näkökohtia

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263, joka tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024, täsmennetään tavoitteet talouden ohjausjärjestelmälle, jolla pyritään edistämään tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistusten ja investointien avulla sekä ehkäisemään liiallisia julkisen talouden alijäämiä. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä seurantaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta. Asetuksella edistetään myös kansallista sitoutumista finanssipolitiikkaan, painotetaan keskipitkää aikaväliä sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma, joka sisältää sen finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljäksi tai viideksi vuodeksi jäsenvaltion vaalikauden kestosta riippuen. Näihin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([3]) on täytettävä asetuksen vaatimukset, joita ovat vaatimus saada julkinen velka sopeutuskauden päättymiseen mennessä uskottavalle lasku-uralle tai pitää se tällaisella uralla taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen supistumaan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella.

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Nettomenot sellaisina kuin on ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: 'nettomenoilla' tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(2) Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([4]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille uudistusten ja investointien toteuttamiseen rahoitustukea, jossa on kyse unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(3) Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([5]), jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Ruotsi on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(4) Ruotsi toimitti 28 päivänä toukokuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi kyseisen asetuksen 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 4 päivänä toukokuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen Ruotsin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([6]). Päätöstä muutettiin 9 päivänä marraskuuta 2023 asetuksen 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys ja siihen sisällytettiin REPowerEU-luku ([7]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Ruotsi on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien samaa uudistusta tai investointia koskevien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(5) Neuvosto antoi 21 päivänä tammikuuta 2025 komission suosituksesta suosituksen Ruotsin kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([8]). Suunnitelma on toimitettu asetuksen (EU) 2024/1263 11 artiklaa ja 36 artiklan 1 kohdan a alakohtaa noudattaen. Se kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä asetetaan budjettirajoite neljän vuoden nettomenojen enimmäiskasvuprosentin muodossa.

(6) Komissio antoi 26 päivänä marraskuuta 2024 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2025 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Ruotsi kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi ja ehdotuksen vuoden 2025 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([9]) 13 päivänä toukokuuta 2025 ja yhteisen työllisyysraportin 10 päivänä maaliskuuta 2025.

(7) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kolme välttämätöntä muutosta, joita kestävä talouskasvu edellyttää: i) innovointi, ii) vähähiilistäminen ja kilpailukyky ja iii) turvallisuus. Kuroakseen innovaatiokuilun umpeen EU pyrkii edistämään teollista innovointia, tukemaan

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 4 päivänä toukokuuta 2022, Ruotsin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD1).

([7]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 9 päivänä marraskuuta 2023, Ruotsin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 4 päivänä toukokuuta 2022 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 14474/2023).

([8]) Neuvoston suositus annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Ruotsin kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C, C/2025/644, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/644/oj).

([9]) Neuvoston suositus, annettu 13 päivänä toukokuuta 2025, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

startup-yritysten kasvua EU:n start-up- ja scale-up-strategian kaltaisilla aloitteilla ja edistämään tekoälyn ja kvanttilaskennan kaltaisten kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoa. Vihreämmän talouden edistämiseksi komissio on laatinut kattavan kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman ja puhtaan teollisen kehityksen ohjelman, joilla varmistetaan, että siirtyminen puhtaaseen energiaan pysyy kustannusvaikuttavana, tukee kilpailukykyä erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla ja on kasvun veturi. Liiallisen riippuvuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi unioni on sitoutunut vahvistamaan maailmanlaajuisia kauppakumppanuuksia, monipuolistamaan toimitusketjuja ja turvaamaan kriittisten raaka-aineiden ja puhtaiden energialähteiden saatavuuden. Näitä painopisteitä tuetaan horisontaalisilla tekijöillä, joita ovat sääntelyn yksinkertaistaminen, sisämarkkinoiden syventäminen, kilpailukyvyn rahoittaminen ja säästö- ja investointiunioni, osaamisen ja laadukkaiden työpaikkojen edistäminen sekä EU:n politiikkojen parempi koordinointi. Kilpailukykykompassi on sovitettu yhteen eurooppalaisen ohjausjakson kanssa. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on komission strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(8) Vuonna 2025 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon myötä. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Nämä maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä arvioitaessa asetuksen (EU) 2021/241 21 artiklassa tarkoitettuja muutettuja elpymis- ja palautumissuunnitelmia.

(9) Komissio julkaisi 4 päivänä kesäkuuta 2025 Ruotsia koskevan vuoden 2025 maaraportin. Siinä arvioidaan Ruotsin edistymistä maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Ruotsi on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Ruotsilla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Ruotsin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin vuoden 2030 yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Ruotsista perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Ruotsin makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin 13 päivänä toukokuuta 2025 ([10]). Komissio totesi 4 päivänä kesäkuuta 2025, että Ruotsilla on makrotalouden epätasapainoja. Erityisesti kiinteistömarkkinoihin liittyvät haavoittuvuudet ja suuri yksityinen velka ovat edelleen merkityksellisiä, vaikka ne ovat viime aikoina jonkin verran maltillistuneet. Haavoittuvuudet jatkuvat, koska niiden torjumiseksi ei ole toteutettu päättäväisiä toimia. Vaikka kotitalouksien ja yritysten velka suhteessa BKT:hen on jonkin verran maltillistunut, se on edelleen EU:n korkeimpia. Asuntojen nimellishinnat ovat pysyneet vakaina, mutta ne ovat edelleen yliarvostettuja. Lisäksi tiukentuneet rahoitusolot ovat johtaneet asuntotuotannon romahtamiseen, ja ne aiheuttavat lisämenopaineita kotitalouksille ja yrityksille. Rahoitusala on edelleen erittäin altis kiinteistömarkkinoiden riskeille, joihin kuuluvat myös liikekiinteistöistä aiheutuvat riskit. Edistyminen politiikkatoimissa on ollut vähäistä. Politiikka suosii edelleen velkarahoitteista asunnonhankintaa samaan aikaan, kun asuntotarjonnasta on pulaa. Verotuksella kannustetaan edelleen velkarahoitteiseen asunnon omistamiseen, sillä merkittävä osa asuntolainojen korkomaksuista on verovähennyskelpoisia. Asuntojen hintojen nousua voitaisiin hillitä asuntotarjontaa lisäävillä toimenpiteillä, mutta ne eivät korvaa uudistuksia, joilla puututaan pääasiallisiin kotitalouksien velkaa lisääviin tekijöihin. Vuokramarkkinoita ei ole vielä uudistettu. Nämä haavoittuvuudet voivat pahentua entisestään, jos asuntojen hankinta velkarahalla ja asuntojen hintojen yliarvostus kiihtyvät uudelleen sen vuoksi, että makrovakaustoimenpiteitä kevennetään – kuten ilmeisesti harkitaan – sen lisäksi, että rahoitusolosuhteet ovat aiempaa suotuisammat.

Vuotuisen edistymisraportin arviointi

(11) Neuvosto suositti 21 päivänä tammikuuta 2025 Ruotsille seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 4,0 prosenttia vuonna 2025, 4,4 prosenttia vuonna 2026, 4,4 prosenttia vuonna 2027 ja 4,6 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit vuoteen 2023 verrattuna ovat 10,7 prosenttia vuonna 2025, 15,5 prosenttia vuonna 2026, 20,6 prosenttia vuonna 2027 ja 26,1 prosenttia vuonna 2028. Ruotsi toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2025 vuotuisen edistymisraporttinsa ([11]), jossa kerrotaan, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa ja sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin

([10]) SWD(2025) 124 final.
([11]) Vuonna 2025 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Ruotsin puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(12) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat eksistentiaalisen haasteen Euroopan unionille. Komissio on suosittanut aktivoimaan koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi. Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille.

(13) Eurostatin vahvistamien tietojen ([12]) perusteella Ruotsin julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2023 oli 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 1,5 prosenttiin vuonna 2024. Julkinen velka, joka vuoden 2023 lopussa oli 31,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2024 loppuun mennessä 33,5 prosenttiin. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa vuonna 2024 nettomenojen 6,1 prosentin kasvua. Ruotsi arvioi vuotuisessa edistymisraportissa nettomenojen kasvun vuonna 2024 olleen 6,1 prosenttia. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([13]), johon sisältyvät sekä kansallisin että unionin varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2024 elvyttävä (0,7 % suhteessa BKT:hen).

(14) Vuotuisen edistymisraportin mukaan makrotalouden skenaariossa, johon Ruotsin julkisen talouden kehitysarviot perustuvat, reaalisen BKT:n kasvun odotetaan vuonna 2025 olevan 2,1 prosenttia ja YKHI-inflaation 2,1 prosenttia. Komission kevään 2025 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 1,1 prosenttia vuonna 2025 ja 1,9 prosenttia vuonna 2026 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 2,2 prosenttia vuonna 2025 ja 1,6 prosenttia vuonna 2026.

(15) Vuotuisessa edistymisraportissa julkisen talouden alijäämän odotetaan vuonna 2025 supistuvan 1,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja julkisen talouden velan kasvavan vuoden 2025 loppuun mennessä 34,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä kehitys vastaa vuonna 2025 nettomenojen 4,1 prosentin kasvua. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan vuoden 2025 julkisen talouden alijäämä on 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa nettomenojen 1,7 prosentin kasvua vuonna 2025. Vuotuiseen edistymisraporttiin verrattuna hitaampi nettomenojen kasvu johtuu toisistaan poikkeavista kehitysarvioista, jotka koskevat muun muassa palkansaajakorvauksia ja luontoismuotoisia sosiaalisia tulonsiirtoja markkinatuottajien kautta. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että unionin varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2025 kiristävä (0,7 % suhteessa BKT:hen). Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2025 loppuun mennessä kasvavan 33,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), rahoitetaan vuonna 2025 julkisen talouden menoja määrä, joka on 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2024 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Ruotsin julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan.

(17) Julkiset puolustusmenot suhteessa BKT:hen olivat Ruotsissa 1,3 prosenttia vuonna 2021, 1,7 prosenttia vuonna 2022 ja 1,8 prosenttia vuonna 2023 ([14]). Komission kevään 2025 talousennusteessa puolustusmenojen ennakoidaan olevan BKT:hen suhteutettuina 2,3 prosenttia vuonna 2024 ja 2,5 prosenttia vuonna 2025. Tämä merkitsee vuoteen 2021 verrattuna 1,2 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen.

(18) Komission kevään 2025 talousennusteessa Ruotsin nettomenojen ennakoidaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja kumulatiivisesti 7,9 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa Ruotsin nettomenojen kasvun ennakoidaan vuonna 2025 olevan suositettua enimmäiskasvua pienempi sekä vuositasolla että tarkasteltaessa vuosia 2024 ja 2025 yhdessä.

(19) Vuotuiseen edistymisraporttiin ei sisälly vuoden 2025 jälkeiseen aikaan ulottuvia kehitysarvioita julkisesta taloudesta. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on vuonna 2026 ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 0,8 prosenttia. Tämä kehitys vastaa vuonna 2026 nettomenojen 2,6 prosentin kasvua. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan

([12]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2025.

([13]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että EU:n talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos. Perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

([14]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan. COFOG:n ja Naton määritelmien metodologisten erojen vuoksi COFOG:n määritelmään perustuvat menot saattavat poiketa Naton määritelmään perustuvista menoista.

virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2026 kiristävä (0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen). Komissio ennakoi julkisen talouden velan supistuvan vuoden 2026 loppuun mennessä 33,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Keskeiset haasteet

(20) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon saaminen päätökseen on olennaisen tärkeää, jotta Ruotsin pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Komission tiedonannossa NextGenerationEU – kohti vuotta 2026, joka hyväksyttiin 4 päivänä kesäkuuta 2025, selvennetään tukivälineen päättymiseen sovellettavaa aikataulua ja annetaan jäsenvaltioille ohjeita täytäntöönpanon maksimoimiseksi 31 päivään elokuuta 2026 mennessä, myös siitä, miten niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan edelleen virtaviivaistaa, esitetään keskeiset vaihtoehdot, joita on harkittava niiden tarkistamisen yhteydessä, ja korostetaan huolellisen yhteisen suunnittelun merkitystä ennen viimeisimpien maksupyyntöjen toimittamista vuonna 2026. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(21) Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ja Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) tuki kanavoidaan koheesiopolitiikan ohjelmiin. Niiden toteuttaminen on Ruotsissa nopeutunut. On tärkeää jatkaa toimia ohjelmien nopean toteuttamisen varmistamiseksi ja maksimoida samalla niiden käytännön vaikutus. Ruotsi toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi lisäten samalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Samaan aikaan Ruotsilla on edelleen haasteita, kuten osaamisvajeita ja osaamisen kohtaanto-ongelmia. Lisäksi alueellista kasvua voisi olla mahdollista vauhdittaa, kun otetaan huomioon kilpailukykyyn, energiasiirtymään ja vesiresilienssiin liittyvät alueelliset tarpeet. Ruotsin edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin ohjelmaa ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa. Komissio antoi 1 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotuksia ([15]), joilla määräaikaa, johon mennessä arviointi kunkin ohjelman väliarvioinnin tuloksista on toimitettava, lykätään 31 päivästä maaliskuuta 2025. Lisäksi niissä ehdotetaan joustoa, jolla ohjelmien toteuttamista voidaan nopeuttaa, ja kannustetaan jäsenvaltioita kohdentamaan koheesiopolitiikan varoja viidelle unionin strategiselle prioriteettialalle, jotka ovat kilpailukyky strategisten teknologioiden alalla, puolustus, asuminen, vesiresilienssi ja energiasiirtymä, sekä investoimaan prioriteettialojen osaamiseen keskittyen ESR+-ohjelmissa edelleen haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin.

(22) Euroopan strategisten teknologioiden kehysväline (STEP) tarjoaa mahdollisuuden investoida unionin keskeisiin strategisiin prioriteetteihin unionin kilpailukykyä vahvistamalla. STEP-kehysvälineen rahoitus kanavoidaan 11:n olemassa olevan EU:n rahaston kautta. Jäsenvaltiot voivat ohjata rahoitusta myös InvestEU-ohjelmaan, jolla tuetaan painopistealojen investointeja. Ruotsi voisi hyödyntää näitä aloitteita parhaalla mahdollisella tavalla tukeakseen kriittisten teknologioiden, kuten puhtaiden ja resurssitehokkaiden teknologioiden, kehittämistä tai valmistusta.

(23) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla vastataan, Ruotsin olisi puututtava tehokkaasti jäljellä oleviin haasteisiin, jotka liittyvät i) oppilaiden, erityisesti sosioekonomisesti huono-osaisten ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden, koulutustulosten heikkenemiseen; ii) osaamisvajeeseen, joka on korostunein sosioekonomisesti huono-osaisten ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden keskuudessa; iii) suureen yksityiseen velkaan yhdistettynä yliarvostettuihin kiinteistöihin; iv) kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen ja v) sähköverkon kapasiteetti- ja siirtorajoitteisiin, jotka liittyvät uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon.

([15]) Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta, COM (2025) 123 final.

(24) Kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) vuoden 2022 tulokset osoittavat, että ruotsalaisten oppilaiden perustaidoissa tapahtunut heikkeneminen vuoden 2018 jälkeen kuuluu EU:n jyrkimpiin, erityisesti matematiikassa. Heikko suoriutuminen perustaidoissa on erityisen yleistä maahanmuuttajataustaisten ja sosioekonomisesti huono-osaisten oppilaiden keskuudessa, ja sosioekonomisesti huono-osaisten keskuudessa se on lisääntynyt entisestään. Syntyperäisten ruotsalaisten ja ulkomailla syntyneiden oppilaiden suoriutumisessa on merkittävä ero, ja maahanmuuttajataustaiset oppilaat ovat todennäköisemmin keskittyneet tiettyihin kouluihin. Sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat oppilaat ovat myös aliedustettuina yksityisissä kouluissa, joiden oppilailla on keskimäärin paremmat mahdollisuudet päästä jatko-opintoihin. Vuonna 2022 kaikista ylemmän perusasteen koulutuksen päättäneistä oppilaista 15 prosentilla oli liian heikot tai puutteelliset arvosanat, jotta he olisivat päässeet toisen asteen oppilaitokseen. Ammattitaitoisista opettajista on jatkuvasti pulaa erityisesti kouluissa, joissa on paljon muita heikommassa asemassa olevia oppilaita, mikä vaarantaa koulutusjärjestelmän laadun ja voimistaa koulutustulosten heikkenemistä entisestään.

(25) Ruotsilla on edelleen haasteita haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin kuuluvien, erityisesti muita heikommassa asemassa olevien ja maahanmuuttajataustaisten, integroimisessa työmarkkinoille sekä jäljellä olevien osaamisvajeiden vähentämisessä. EU:n ulkopuolella syntyneiden työttömyysaste oli vuonna 2023 Ruotsissa EU:n korkein, ja kuilu EU:n ulkopuolella syntyneiden ja syntyperäisten ruotsalaisten välillä on edelleen erityisen suuri. Työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneista haavoittuvassa asemassa olevista henkilöistä lähes puolella ei ole toisen asteen koulutusta, ja monilla heistä ei ole myöskään työpaikan löytämisen tai opiskelun perusedellytyksiä, kuten kielitaitoa. Toisen asteen koulutuksen suorittaminen on Ruotsissa työpaikan saannin kannalta olennaisen tärkeää, minkä vuoksi tarvitaan lisätoimenpiteitä niiden oppilaiden tukemiseksi, jotka tavoittelevat toisen asteen tai sitä korkeampaa koulutusta tai ammatillista koulutusta. Näin voitaisiin lisätä ammattitaitoisen työvoiman tarjontaa työllisyyden, tuottavuuden kasvun ja Ruotsin talouden kasvupotentiaalin tukemiseksi.

(26) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollateknologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat Ruotsissa pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Insinöörien ja vihreän siirtymän asiantuntijoiden kysyntä on suurta erityisesti maan pohjoisosassa. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää parantaa työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin vastaavien koulutusjärjestelmien työmarkkinarelevanssia ja toteuttaa kohdennettuja täydennys- ja uudelleenkoulutustoimenpiteitä, jotta voidaan kuroa osaamisvajetta umpeen ja edistää työmarkkinaosallisuutta ja työvoiman uudelleenkohdentamista.

(27) Suuri yksityinen velka ja yliarvostetut kiinteistöjen hinnat muodostavat makrotalouden epätasapainoja, joihin liittyy edelleen hallitsemattoman purkautumisen riski. Asuntojen hinnat ovat yhä korkeat, ja niiden tarjonnasta on edelleen pulaa, sillä uusien asuntojen rakentaminen on jäänyt ennakoitua vähäisemmäksi. Asuntopula liittyy rakenteelliseen tehottomuuteen, kuten rakennusalan vähäiseen kilpailuun. Tämä johtuu pienten ja ulkomaisten yritysten markkinoillepääsyn esteistä ja siitä, että suuret rakennuttajat voivat pitää hallussaan tonttimaata. Kiinteistöihin kohdistuva kokonaisverorasitus on Ruotsissa edelleen suhteellisen pieni, koska asuntolainojen korkovähennykset ovat suuret ja kiinteistöverot alhaiset. Politiikan muutosten vaikutusta asuntolainan lyhennyksiin verovähennyksen jälkeen on vaikea arvioida, koska ei ole tietoa yksittäisten kotitalouksien varoista ja veloista. Tällaisilla tiedoilla voitaisiin saada tehokkuusetuja politiikan suunnitteluun, mahdollisesti helpottaa pääsyä asuntomarkkinoille ja jakaa asumiseen liittyviä rasitteita tasaisemmin väestön kesken. Vuokramarkkinoilla on tarjolla vain vähän vaihtoehtoja. Vuokramarkkinoita on edelleen uudistettava, jotta voidaan lyhentää asuntojonoja ja edistää vuokra-asuntojen rakentamista. Jos makrovakauspolitiikkaa kevennetään ennen kuin markkinoiden toimimattomuuden korjaamiseksi toteutetaan uudistuksia, seurauksena voi olla asuntojen hintojen nousu ja samalla kotitalouksien velan kasvu.

(28) Nykyisten toimenpiteiden perusteella Ruotsi ei ole saavuttamassa EU:n politiikan mukaisia, vuodeksi 2030 asetettuja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevia tavoitteitaan. Maan kasvihuonekaasupäästöt lisääntyivät vuonna 2024, ja useat virallisten ja riippumattomien elinten selvitykset viittaavat siihen, että Ruotsin nykyisillä toimenpiteillä jäädään kauas EU:n vuodeksi 2030 asetetuista kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteista. Tämä johtuu erityisesti viimeaikaisista politiikan muutoksista, joilla on esimerkiksi lievennetty biopolttoaineiden sekoitusvelvoitteita ja kevennetty nestemäisten polttoaineiden veroja. Muutosten seurauksena tieliikenteen – joka on suurin fossiilisten polttoaineiden kasvihuonekaasupäästöjen lähde Ruotsissa – päästöt ovat lisääntyneet.

(29) Vaikka uusiutuvien energialähteiden osuus energian loppukulutuksesta on Ruotsissa edelleen suurempi kuin missään muussa jäsenvaltiossa, sähköverkon kapasiteetti- ja siirtorajoitteet voivat haitata uusiutuvien energialähteiden laajempaa käyttöönottoa. Näiden rajoitteiden poistaminen on ratkaisevan tärkeää, koska sähkön loppukulutuksen odotetaan vuoteen 2045 mennessä kasvavan Ruotsissa merkittävästi teollisuuden ja liikenteen lisääntyvien sähköistämistarpeiden vuoksi. Jos Ruotsin hyödyntämätön uusiutuvan energian potentiaali saataisiin paremmin käyttöön, se voisi maan eteläosassa palvella teollisuuden meneillään olevaa sähköistämistä ja pohjoisessa innovatiivisen vihreän teollisuuden kehittämisen ja vähähiilistämisen tarpeita. Lisäksi on erittäin tärkeää vähentää energiankulutusta energiatehokkuutta parantamalla, jotta voidaan vähentää hiilipäästöjä ja hillitä kuluttajille ja yrityksille aiheutuvia energiakustannuksia. Kun otetaan huomioon energiankulutuksen kehitys, on vaarana, että Ruotsi ei saavuta kansallista tavoitettaan parantaa energiatehokkuutta 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoteen 2005 verrattuna. Vuonna 2023 primäärienergian kulutus Ruotsissa oli yli 41 miljoonaa öljyekvivalenttitonnia, joten energiankulutus henkeä kohden on yhä unionin suurimpia.

(30) Maan uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin laajentamiselle on edelleen useita esteitä. Yksi tällainen este on sekä meri- että maatuulivoimaa koskevan luvituksen epävarmuus. Muun muassa tehottomista lupamenettelyistä ja kuntien ja puolustusviranomaisten veto-oikeuksista johtuvat esteet aiheuttavat investointiepävarmuutta ja haittaavat uusiutuvien energialähteiden tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä.

(31) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät suosituksesta 5. Suosituksessa 5 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan haavoittuvuuksia, jotka liittyvät kiinteistömarkkinoihin ja suureen yksityiseen velkaan,

SUOSITTAA, että Ruotsi toteuttaa vuosina 2025 ja 2026 toimia, joilla se

1. kasvattaa yleisesti puolustus- ja turvallisuusmenoja ja puolustusvalmiutta varmistaen samalla velkakestävyyden 6 päivänä maaliskuuta 2025 annettuja Eurooppa-neuvoston päätelmiä noudattaen; pitäytyy neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa;

2. varmistaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon ottaen huomioon määräajat, joita uudistuksiin ja investointeihin asetuksen (EU) 2021/241 nojalla sovelletaan, jotta ne saadaan ajoissa päätökseen; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien (EAKR, JTF, ESR+) toteuttamista hyödyntäen tarvittaessa väliarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia; parantaakseen kilpailukykyä hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla EU:n välineitä, InvestEU-ohjelman ja Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen tarjoamat mahdollisuudet mukaan lukien;

3. varmistaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamisen vähentämällä erityisesti tieliikenteen päästöjä; vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa muun muassa energiansiirtoverkkojen laajentamisen ja parantamisen sekä energiatehokkuuden lisäämisen avulla; nopeuttaa ja virtaviivaistaa lupamenettelyjä uusiutuvan energian, erityisesti meri- ja maatuulivoiman, käyttöön ottamiseksi ja välttää myönnettyjen lupien peruuttamista;

4. parantaa koulutustuloksia – myös sosioekonomisesti huono-osaisten ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulutustuloksia – puuttumalla jatkuvaan pulaan pätevistä opettajista, varmistamalla yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen ja tukemalla edelleen oppilaiden siirtymistä toisen asteen oppilaitoksiin; kehittää erityisesti sosioekonomisesti huono-osaisen ja maahanmuuttajataustaisen työvoiman taitoja kohdennetuilla politiikkatoimilla ja resursseilla työmarkkinoille integroitumisen parantamiseksi;

5. parantaa asuntomarkkinoiden tehokkuutta muun muassa uudistamalla vuokramarkkinoita; edistää investointeja asuntorakentamiseen kaikkein pahimman asuntopulan helpottamiseksi; poistaa rakenteellisia esteitä asuntorakentamisen helpottamiseksi; vastaa kotitalouksien suureen velkaan liittyviin riskeihin vähentämällä asteittain asuntolainojen korkojen verovähennyskelpoisuutta tai korottamalla juoksevia kiinteistöveroja sekä kehittää samalla tarkoituksenmukaisia välineitä toimenpiteiden arvioimiseksi ja kohdentamiseksi entistä paremmin; säilyttää makrovakaustoimenpiteet.

Tehty Brysselissä 8 päivänä heinäkuuta 2025.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. LOSE